

Tapani Tasanen

Suomen Metsätieteellisen Seuran satavuotisjuhlakirja

Filosofian maisteri Tero Halosen ”*Metsätyypeistä laserkeilaajiin – Suomen Metsätieteellinen Seura 100 vuotta*” tilattiin seuran 100-vuotisjuhlaa varten. Kirjoittajan joulukuussa 2007 esittelemän työsuunnitelman mukaan hänen tavoitteenaan oli kirjoittaa noin 150-sivuinen teos, jonka oli tarkoitus antaa mahdollisimman totuudenmukainen, kriittinen ja monipuolinen kuva Suomen Metsätieteellisestä Seurasta, sen jäsenistä ja toiminnasta. Edelleen, teos sitoisi seuran historian laajempaan kontekstiin (metsätalous, metsäalan kehitys ja tulevaisuus, tieteelliset seurat, tieteiden kehitys, yhteiskunta). Kirja olisi sekä informatiivinen ja mielenkiintoinen että ulkoasultaan korkeatasoinen. Sen avulla seuran jäsenet voisivat olla ylpeitä omasta seurastaan. Historiateos olisi myös laadukas ja monisäikeinen kappale Suomen tieteen ja tieteellisten seurojen historiaa ja näin herättäisi myös ulkopuolisissa kiinnostusta seuran toimintaa kohtaan. Suunnitelmaan kirjatut tavoitteet lupaavat meille mielenkiintoisen ja kattavan tietopaketin sekä viihtyisiä lukuhetkiä korkeatasoisen historiateoksen parissa. Käytän suunnitelmaa arviointini selkärankana.

Ennen varsinaiseen asiaan menemistä mainitsen, että tällä teoksella on läheinen yhteys Tero Halosen tekeillä olevaan laajempaan työhön, Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan historiaan, jonka ensimmäinen osa valmistui viime vuonna nimellä ”*Maasta ja puusta pidemmälle*”. Se muodostaa myös rungon tammikuussa 2010 tarkastettavalle Halosen väitöskirjalle. Tämän jälkeen hä-

Halonen, T. 2009. **Metsätyypeistä laserkeilaajiin**. Suomen Metsätieteellinen Seura 100 vuotta. Suomen Metsätieteellinen Seura. 309 s. ISBN 978-951-651-254-2

nen työnsä jatkuu tiedekunnan historian kakkososan kirjoittamisella. Mainittu ykkösosa kannattaa lukea myös siksi, että se edustaa paremmin sitä tasoa, mihin Halonen pystyy kun hänellä on riittävästi aikaa käytettävissään. Aiheesta laajemmin kiinnostuneen

lukijan kannattaa hankkia käsiinsä myös Erkki Laitakarin vuonna 1959 julkaisema Suomen Metsätieteellisen Seuran 50-vuotishistoriikki.

Otsikko ja lähestymistapa

Halosen kirjalleen antama pääotsikko ”*Metsätyypeistä laserkeilaajiin*” noudattaa jo jonkin aikaa muodissa ollutta ”jostakin johonkin -mallia”, jolla pyritään luomaan myönteinen, dynaaminen mielikuva tutkimuskohteen merkittävistä edistysaskeleista kahden osuvasti valitun käsitteen rajaamalla aikavälillä. Halosen valitsemat käsitteet ovat tosiaan osuvia, mutta niiden rinnastus ontuu ja jonkinlainen väärin ymmärtämisen riski on olemassa. Metsätyypit ovat A. K. Cajanderin luomia kasvupaikkaluokkia, varsin tuttuja kaikille meille metsäammattilaisille. Maallikko sen sijaan voi pohtia, onko kansikuvan nuori mies koerudun ääressä kenties se metsätyyppi? Laserkeilaajasta tuli ensimmäisenä mieleeni, että kirjoittaja on sotkenut keskenään käsitteet keilain ja keilaaja. Eipä ollutkaan, kirjan alkulehdiltä ja takakannen kuvasta löytyi selvitys, että laserkeilaajat ovatkin ihmisiä, tutkijoita tai fotogrammetrian erikoisosaajia. He keräävät metsistä monipuolista tietoa satelliitteihin tai ilma-aluksiin sijoitettujen laserkeilainten ja niiden tuottamista aineistoista johdettujen metsäkartojen avulla. Mielestäni olisi ollut parempi laittaa otsikkoon laserkeilaajien sijasta laserkeilaus, se olisi ollut samalla viivalla metsätyyppien kanssa. Alaotsikko ”*Suomen Metsätieteellinen Seura 100 vuotta*” puolestaan kertoo lyhyesti ja selkeästi sen mitä pitääkin.

Halonen käsittelee tutkimuskohdettaan pääsääntöisesti temaattista lähestymistapaa käyttäen. Toisin sanoen hän, siittä lähtien kun on saanut seuran perustetuksi, otsikoi kirjan pääluvut toiminnoittain: jäsenistö, hallinto, toiminnan painopisteet ja suuntaviivat, kokoukset ja tilaisuudet, tieteenalakerhot, julkaisutoiminta, arkisto- ja kirjastotoiminta, kansainvälinen toiminta, apurahat ja palkinnot, juhlat ja näyttelyt sekä talousasiat. Lopussa kirjoittaja vielä luettelee liitteissä jäsenistön koko satavuotisjaksolta, kannattajajäsenet, mitalien saajat ja seuran julkaisemat väitöskirjat. Erilaiset luettelot nimineen ja numeroineen ovat näkyvällä sijalla myös tietolaatikoissa alusta pitäen.

Cajanderin seura

Seuran perustamisvaiheet ja alkuaikojen toiminnan Halonen käy läpi perusteellisesti. Perustamiskokous pidettiin 29. huhtikuuta 1909 kasvitieteen dosentti A. K. Cajanderin kutsumana. Hän oli pohtinut etukäteen yksityiskohtaisesti perustettavan seuran tarkoituksen, tärkeimmät tavoitteet ja tulevan toiminnan suuntaviivat. Kokous, jossa oli 12 osanottajaa, perusti seuran nimellä *Suomen Metsätieteellinen Seura – Finska Forstsamfund* Cajanderin suunnitelman mukaisesti. Pöytäkirjaan kirjattiin heidän lisäksi perustajajäseniksi seitsemän henkilöä, jotka olivat ilmoittaneet kannattavansa seuran perustamista ja haluavansa liittyä sen jäseniksi. Toukokuun 10. päivänä oli vielä toinen kokous, jossa hyväksyttiin vastaperustetulle seuralle säännöt. Tässä kokouksessa pidettiin myös kaksi esitelmää. Cajander esitteli metsätyyppiteoriaansa ja W. Cajanus puumäärä- eli massataulujen laadintaa. Esitelmät ovat siten olleet alusta pitäen yksi tärkeimmistä seuran toimintamuodoista. Lokakuussa 1909 valittiin ensimmäisen toimintavuoden puheenjohtajaksi P. W. Hannikainen ja sihteeriksi A. K. Cajander. Jälkimmäinen jatkoi sihteerin eli seuran toiminnanjohtajan tehtävässä vuoteen 1918 saakka.

Seuran tarkoituksena oli nostaa uusi ja tuntematon tieteenala näkyviin muiden tieteiden rinnalle sekä edistää metsätieteitä. Myös metsäntutkimuksen voimien yhdistäminen ja yhteyksien luominen muihin tieteenaloihin kuuluivat seuran toiminnan kulmaviiviin. Cajander korosti metsätalouden merkitystä metsätieteiden tutkimuskohteena ja alan kannattavuuden kehittämistä metsäntutkimuksen erityisenä tavoitteena. Hänen johdolla seura aloitti käytännön toimintansa säännöllisten kuukausikokousten pitämällä ja julkaisujen toimittamisella.

Seuran perustamisvaiheiden esittely on pitkälti toistoa Erkki Laitakarin kirjoittamalle 50-vuotishistoriikille. Halonen kylläkin syventää asiaa hakemalla seuralle juuria niinkin kaukaa kuin Suomen Talousseuran ja sen sihteerin C. C. Böckerin metsällisestä toiminnasta 1800-luvun alkupuolella sekä A. G. Blomqvistin Evolla harjoittamasta metsäntutkimuksesta. Lisäksi kirjoittaja esittelee seuran perustajajäsenten taustoja sekä näiden toimintaa seuran eri tehtävissä. Heidän esille ottamisestaan huolimatta Cajanderin merkitys seuran perustamisen

aloitteentekijänä, tavoitteiden asettajana ja alkuvaiheen toiminnan ohjaajana korostuu erittäin vahvasti. Hänen roolinsa Halonen esittää samanlaisena yksilösuorituksena kuin se näkyy Laitakarin historiikissa ja monissa Cajanderin toimintaa kuvaavissa aikalaisten esityksissä. Onhan se tosiseikka, että Cajander oli vahva vaikuttaja, joka piti melkoista nippua nyörejä käsissään vuosikymmenien ajan ja saneli monen organisaation syntysanat sekä toiminnan linjaukset pitkiksi ajoiksi. Pidän kuitenkin epätodennäköisenä, että hän olisi toiminut ihan niin yksin ja itsenäisesti kuin tähänastisessa ”Cajander-tutkimuksessa” kuvataan. Tässä asiassa odotin Haloselta selvästi laajempaa ja tuoreempaa näkökulmaa sekä pohdiskelevampaa otetta. Peräänkuulutan uuden Cajander-paradigman luomista, tämä nykyinen ei tee oikeutta sen paremmin Cajanderille itselleen kuin hänen aikalaisilleen.

Julkaisutoiminta

Seuran jäsenten tekemien tutkimusten julkaiseminen alkoi välittömästi seuran perustamisen jälkeen A. K. Cajanderin *Ueber Waldtypen* -tutkimuksen painattamisella velaksi J. Simeliuksen kirjapainossa. Joulukuussa 1909 tehtiin päätös seuran varsinaisista tieteellisistä julkaisuista koostuvan *Acta Forestalia Fennica* -sarjan sekä seuran kokouksesitelmiä sisältävän sarjan perustamisesta. Seuran heikko rahatilanne ei antanut kuitenkaan mahdollisuutta omien sarjojen painattamiseen ennen vuotta 1913, jolloin Cajanderin metsätyyppitutkimus julkaistiin uudelleen ensimmäisessä Actan niteessä yhdessä August Renvallin metsänrajamänniköiden uudistumista käsittelevän väitöskirjatyon kanssa.

Julkaisutoiminta on ollut yksi tärkeimmistä seuran toimintamuodoista ja pelkästään rahassa mitattuna selvästi tärkein. Sen osuus seuran menoista on pysytellyt suurimman osan kuluneista sadasta vuodesta 60–80 %:n haarukassa. Halosen tästä asiasta esittämässä käyrässä on tosin suuri kuoppa, joka yltää 1930-luvun alusta 1950-luvun puoliväliin.

Kirjoittaja käy yksityiskohtaisesti läpi seuran julkaisusarjat, yksittäisjulkaisut, sanakirjahankkeet ja yhteistyön Metsäntutkimuslaitoksen ja muiden seurojen sekä yhdistysten kanssa, sähköisiä julkaisuja unohtamatta. Myös julkaisujen kieli, julkaisujen

vaihto ulkomaisten tutkimusyhteisöjen kanssa, julkaisutoiminnasta kulloinkin vastuussa olleet henkilöt ja toiminnan rahoitus tulevat seikkaperäisesti käsitellyiksi. Halonen myös esittelee tietolaatikkoon kokoamassaan taulukossa seuran pääsarjoissa 1960-luvulta lähtien julkaistujen kirjoitusten jakautumisen metsätieteiden eri tutkimusaloille. Talousvaikeudet julkaisutoimintaa hillitsevänä tekijänä ovat kirjoittajalle erityinen punainen lanka, johon hän palaa tavan takaa.

Julkaisutoimintaa esittelevä luku on vakuuttava ja seikkaperäinen. Jonkun puutteen löytäkseni nostan esille, että ehkä seuran jäsenten näkökulmaa ja julkaisujen merkitystä eri puolilla maata asuville jäsenille olisi voinut selvittää tarkemmin. Omalta osaltani tuon esiin, myös vihjeenä metsähistoriasta kiinnostuneille, että erityisesti vuonna 1926 perustetussa *Silva Fennica* -sarjassa julkaistiin 1960-luvulle saakka mielenkiintoisia metsähistorian alaan luettavia tutkimuksia. Niitä löytyy myös joistakin Actan niteistä. Lisäksi Silvassa julkaistiin, kuten Halonen mainitsee: ”*esitelmiä, tärkeitä komiteamietintöjä ja muita selvityksiä*” ... ”*joita eivät olleet varsinaisia tieteellisiä tutkimuksia mutta joilla oli erityistä merkitystä metsäntutkimukselle*”. Tällä aineistolla on nyt erityistä merkitystä meille, jotka tutkimme 1900-luvun metsähistoriaa. Esimerkiksi vuosina 1935–1957 julkaistut kahdeksan nidettä metsänhoitajien jatkokursseilla pidetyistä esitelmistä antavat hyvän kuvan tuon ajan metsätalouden tärkeimmistä kysymyksistä ja niihin haetuista ratkaisuista.

Omien julkaisujen tuottamista seurasi julkaisujen vaihto, joka johti seuran vaatimattoman, Evon metsäopistosta lähtöisin olevan kirjaston ja kansainvälisten yhteyksien nopeaan laajenemiseen. Arkisto- ja kirjastotoiminta on kirjassa omana lukunaan, jossa Halonen esittelee kirjaston kokoelmien, henkilökunnan ja tilojen kehitysvaiheet yliopiston metsätieteelliseltä laitokselta Kirkkokadulta Metsätalon kautta Viikin tiedekirjastoon.

Monimuotoista toimintaa

Toiminnan painopisteitä ja suuntaviivoja -luvussa Halonen tarkastelee seuran osuutta suomalaisen metsäntutkimuksen kehityksessä seuran perustamishetkestä tähän päivään. Tämä on tärkeä luku

siitä syystä, että sen tarkoituksena on käsittääkseeni tarkastella kokonaisvaltaisesti metsätieteiden kehittämisen aatteellista taustaa, metsäntutkimukseen vaikuttaneita yhteiskunnallisia virtauksia sekä käytännön metsätalouden ja metsätieteiden suhdetta ja vuorovaikutusta. Tavallaan tämä luku korvaa kirjan lopusta tyystin puuttuvan yhteenvedon, jossa yleensä tarkastellaan miten alussa ja matkan varrella asetetut tavoitteet on saavutettu ja mitä tuloksia ja vaikutuksia kohdeorganisaatio on kaiken kaikkiaan aikaan saanut.

Seuran ensimmäisen vuosikymmenen tarkastelu on kokonaisvaltaista ja selkeää. Cajanderin asettamiin tavoitteisiin pyrittiin pääsemään nopeasti ja määrätietoisesti. Julkaisutoiminnan ohessa edistettiin ennen kaikkea metsänhoitotieteen ja metsänarvioimistieteen tutkimusta. Cajanderin metsätyyppiteoriasta tuli kaikkien metsätieteiden yhteinen kivijalka. Pitkälti Cajanderin johdolla syntyi myös metsätieteiden kolmiyhteys, jonka Halonen määrittelee seuraavasti: ”*Helsingin yliopisto vastasi etenkin tutkijoiden koulutuksesta, Metsätieteellinen koelaitos vastasi pitkäaikaisesta koe- ja tutkimustoiminnasta, ja Metsätieteellinen Seura kokosi metsätieteistä kiinnostuneita eri yhteisöistä*”.

Halonen jatkaa esittelemällä toiminnan painopisteinä koko joukon seuran johdolla tai sen hankkimilla varoilla toteutettuja tutkimushankkeita ja tutkimusmatkoja sekä seuran tekemiä aloitteita ja kannanottoja. Metsätyyppiteoriasta tuli suomalaisen metsäntutkimuksen lähetystehtävä, jota toteutti esimerkiksi professori Väinö Auer retkikuntineen vuosina 1937–1938 tekemällään Patagonian matkalla. Seura ja sen jäsenet olivat aloitteellisia tutkimuksen näkökulmasta kansallis- ja luonnonpuistojen perustamishankkeissa 1920-luvulta lähtien. Toisen maailmansodan jälkeisinä vuosikymmeninä seura otti kantaa metsäntutkimuksen kehittämiseen useissa seminaareissa, työryhmissä ja toimikunnissa. 1970-luvun kuuma peruna oli yliopistollisen metsäopetuksen ja metsäntutkimuksen siirtäminen pois Helsingistä, mitä seura asettui vastustamaan.

Luvussa ”*Kuukausikokoukset, seminaarit ja Metsätieteen päivät*” Halonen kuvaa seuran järjestämien tilaisuuksien kehityksen perinpohjaiseen tapaansa. Vuosina 1909–1958 seura järjesti keskimäärin kuusi kokousta vuodessa. Kokouksissa pidettiin esitelmää, joiden aiheina olivat useimmiten seuran jäsenten te-

kemät tutkimukset ja näiden tulokset. Suurta yleisöä seura lähestyi 1920-luvulta lähtien messuilla, metsäpäivillä ja maatalousviikoilla sekä monialaisissa tutkijakokouksissa, usein yhteistyössä muiden metsäalan organisaatioiden kanssa. Helsingin ulkopuolella ryhdyttiin pitämään kokouksia ja esitelmätilaisuuksia 1970-luvulta alkaen. Ensimmäinen Metsätieteen päivä järjestettiin vuonna 1984 seuran 75-vuotisjuhlan yhteydessä. Vuodesta 1995 lähtien Metsätieteen päivä on järjestetty vuosittain.

Tieteenalakerhot, joita on perustettu 1960-luvulta lähtien, Halonen esittelee omassa luvussaan. Jäsenkokousten suosion hiipuessä 1990-luvulla kerhojen merkitys seuran toiminnassa on korostunut. Seuran siipien suojassa toimivat kerhot ovat Metsäteknologisen tutkimuksen yhteistyöelin, Taksattoriklubi, Metsäekonomistiklubi, Metsäbiologian kerho ja Itä-Suomen Metsäntutkimusseura.

Kansainvälisestä toiminnasta Halonen on kirjoittanut oman luvun, jossa painopiste on seuran toiminnassa IUFRO:n, metsäntutkimuslaitosten kansainvälisen liiton aktiivijäsenenä vuodesta 1930 lähtien. Oman lukunsa ovat saaneet myös juhlat ja näytellyt. Tähän lukuun tekijä on löytänyt koko joukon edustavia ja havainnollisia valokuvia, kutsukortteja, lehtileikkeitä ja ohjelmalehtisiä.

Seuran varsinaista tieteellistä toimintaa tarkastelevat luvut eivät täyttäneet odotuksiani. Halosen työsuunnitelmassaan mainitsema seuran toiminnan sitominen laajempaan kontekstiin oli liikaa luvattu. Suuremmat linjat ja valtavirrat jäävät kirjassa valittavan vähälle tarkastelulle ja painottuvat seuran toiminnan alkuaikoihin. Toiminnan esittelyssä korostuvat vuodet 1909–1918, jolloin Cajander oli sihteerinä sekä vuosikymmenet 1970-luvulta lähtien. Väliin jää puolen vuosisadan mittainen jakso, jonka toiminta koostuu Halosen esityksessä pienehköistä yksityiskohdista vailla kokoavaa tarkastelua.

Seuran jäsenistö, hallinto ja talous

Seuralla on alusta pitäen ollut vakinaisia jäseniä, kirjeenvaihtajajäseniä, kannattajajäseniä sekä kunniajäseniä. Jäseneksi pääseminen on koko seuran olemassaolon ajan tapahtunut kutsumismenettelyllä. *Jäsenistö*-luvussa Halonen esittelee ensin perustajajäsenet ja kunniapuheenjohtajat sekä siirtyä sitten

kunniajäseniin. Nämä ovat olleet pääasiassa ansioituneita metsätieteilijöitä. Ulkomaalaisia kunniajäseniä on toistasataa, suomalaisia vain viitisenkymmentä. Kunniajäsenet on lueteltu tietolaatikossa. Vakinaisten jäsenten ikärakenteen ja lukumäärän kehitys sekä alueellinen jakauma löytyvät kuvaajista ja kartasta. Täydellinen jäsenluettelo seuran koko toiminta-ajalta on liitteessä kirjan lopussa.

Hallinto-luvussa Halonen käy läpi sihteerin, puheenjohtajan ja hallituksen aseman sekä tehtävät eri vuosikymmeninä. Puheenjohtajan toimikausi oli aluksi vuoden pituinen ja sihteerin virallisesti kolme vuotta, mutta käytännössä sihteerit olivat tehtävässään ainakin viiden vuoden ajan. 1980-luvun puolivälissä puheenjohtajan toimikausi piteni kahteen vuoteen ja sihteerin toimi muutettiin jonkin päätoimen ohella hoidettavaksi sivutoimeksi. Seura perusti vakinaisen toimiston vuonna 1970 ja palkkasi samalla toimistonhoitajan. Toimisto oli aluksi Metsätalolla Metsäkirjaston yhteydessä ja vuodesta 1997 samassa talossa Metsäntutkimuslaitoksen siivessä. Vuonna 2008 toimisto muutti Metsäntutkimuslaitoksen mukana Vantaan Tikkurilaan. Halonen luettelee seuran kaikki puheenjohtajat, sihteerit, taloudenhoitajat ja toimistonhoitajat tietolaatikossa. Muusta henkilöstöstä, kuten julkaisutoimittajista ja arkistopapulaista hän kertoo eri luvuissa hiukan vaihtelevalla tarkkuudella.

Seura on saanut varoja toimintaansa lähinnä apurahojen, lahjoitusten ja valtionapujen muodossa. Velkaakin on tarvittaessa otettu, esimerkiksi alkuvuosina painatettiin julkaisuja velaksi. Jäsenmaksua ryhdyttiin perimään vasta 1980-luvun alussa. Rahapula on leimannut seuran toimintaa alusta pitäen. Halonen tuo tämän esiin kymmeniä kertoja eri yhteyksissä, mutta talousvaikeuksien merkitys seuran toiminnalle kokonaisuutena jää lukijalle hämäräksi. Toisaalta seura on pystynyt perustamaan rahastoja vuosikymmenten varrella saamiensa suurempien lahjoitusten nojalla. Talous-luvun lopussa olevassa katsauksessa on mielenkiintoista tietoa rahastojen varoilla tehdyistä sijoituksista ja niiden hoitamisesta. Rahastoista ja niistä myönnettyistä apurahoista Halonen kertoo taulukoiden ja graafien kera luvussa *Apurahat ja palkinnot*. Apurahoja on käytetty lähinnä tutkimustyön rahoittamiseen, tutkimus- ja kongressimatkoihin sekä kieliopintoihin.

Kuvitus ja ulkoasu

Runsas kuvien käyttö on Halosen tavaramerkki. Mustavalkokuvat on käsitelty seepiasävyisiksi, tietolaatikoissa on hillitty kellanruskea taustaväri ja otsikot ovat havunvihreitä. Kokonaisuus olisi hallittu ja miellyttävä, jos mustavalko- ja värikuvia ei olisi ahdettu monelle aukeamalle ja sivulle vierekkäin. Tästä seuraa monessa kohtaa tilkkutäkkivaikutelma, jota pahentaa se seikka, että temaattisesti etenevässä kerronnassa jokainen luku toistaa valokuvan kehitysvaiheet staattisista mustavalkopotreteista dynaamiseen värikylläisyyteen. Kuvien koko vaihtelee tavanomaista enemmän, koko sivun kuvista postimerkkitasolle. Liiankin runsaslukuisista tutkimusjulkaisujen kansista lukija saa ”kaupanpäällisiksi” kuvan metsäntutkimuksen graafisen ilmeen kehityksestä viimeksi kuluneiden sadan vuoden aikana. Pylväs- ja viivadiagrammit ovat havainnollisia ja niitä Halonen olisi voinut tehdä lisääkin sen sijaan, että luettelee tekstissä numerosarjoja, esimerkiksi jäsenmaksun kehityksestä 1980-luvulta 2000-luvulle.

Teksti on painettu yhdelle palstalle, jonka lisäksi marginaalissa on kapeampi apupalsta pikkukuvia ja kuvatekstejä varten. Tämä asettelu toimii hyvin niitä aukeamia lukuun ottamatta, joilla on liikaa kuvia. Tekstiä on kirjasinkoon ja rivivälin puolesta helppo lukea. Liitteissä ja tietolaatikoissa on käytetty kahta tai kolmea palstaa. Niitä lukiessa saattaa varttuneemmilla lukijoilla esiintyä vaikeuksia pienen kirjasinkoon vuoksi. Varsinkin loppuviitteiden numerot ovat ihan liian pieniä sekä tekstissä että viiteluettelossa. Lähdeluettelon ja -viitteiden tiivistäminen on kylläkin perusteltua niiden laajuuden takia. Kehuja ansaitsee loppuviitteiden yhtäjaksoisena juokseva numerointi välillä 1–793, jolla estetään lukijaa sekoittamasta keskenään eri lukujen viitteitä. Kirjoitusvirheitä esiintyy siellä täällä, ilmeisesti kirjaa ei riittävän moni henkilö ole ehtinyt oikolukemaan. Sivuja kirjaan kertyi kaikkiaan 309, siis yli kaksinkertainen määrä suunnitelmaan verrattuna. Kokonaisuutena on todettava, että kirjan ulkoasu edustaa ammattilaistasoa mutta on kuitenkin liian kirjava, jotta sitä voisi sanoa huolitelluksi.

Lopuksi

Kokonaisuutena Tero Halosen ”Metsätyypeistä laserkeilaajiin” on tutustumisen arvoinen kirja. Sen erityisiä ansioita ovat yksityiskohtaista tietoa sisältävät, huolella laaditut tietolaatikat ja liitteet. Nämä takaavat sen, että kirjalla tulee olemaan pitkäaikaista käyttöä varsinkin meidän historian-tutkijoiden käsikirjana. Tapahtumien taustoihin ja vaikutuksiin paneutuminen on puolestaan jäänyt kirjoittajalta vähemmälle kuin tällaiselta teokselta sopii odottaa. Ehkä tämä puute korjautuu tulevassa maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan historian toisessa osassa.

Tämän tyyppisten juhla-kirjojen onnistunut tuottaminen edellyttää huolellista suunnittelua sekä tilaajan ja kirjoittajan saumatonta yhteistyötä. Yksi yleisimpiä ongelmia on, että tilaajatahon vastuushenkilöt heräävät perustamaan historiahanketta liian myöhään. Kirjoittajilla puolestaan on usein liian optimistinen käsitys omista kyvyistään ja työn etenemisvauhdista. Kiire näkyy lopputuloksessa, kuten näyttää käyneen tässäkin tapauksessa. Metsätieteellisen Seuran historiahanke pyrittiin toteuttamaan vuoden 2008 aikana. Käytännössä kirja lähti painoon kevättalvella 2009.

Toinen seikka, jota en voi olla ottamatta esille, koska sillä on yleisempääkin merkitystä, liittyy kirjan julkistamiseen. Kirjan valmistumista kiirehdiin, sen oli määrä olla valmiina seuran satavuotisjuhliin mennessä. Juhlien yhteydessä sitä ei kuitenkaan julkistettu, vaikka tekijä suoriutuikin urakastaan ajoissa. Kirjoja päätettiin säilyttää laatoissaan kesän yli odottamassa marraskuun alussa pidettävää Metsätieteen päivää. Puuttumatta yksityiskohtiin sanon tutkijakollegan mielipiteenä, että tämä ei ollut oikein tekijää kohtaan. Historiateoksen saattaminen julkisuuteen ja lukijoiden käsiin heti sen valmistuttua on kirjoittajalle tärkeä osa sadonkorjuuta. Valmistunut kirja saattaa olla tekijälleen myös avain uusiin, haastavampiin tehtäviin.

Jonkunhan nämä tilaushistoriat on aina kirjoitettu ja myös laatu on pidettävä korkealla, vaikka edellä kuvatun kaltaisia ongelmia tuleekin aina silloin tällöin vastaan. Usein tilaushistorioihin liittyy ajan puutteen lisäksi myös muiden voimavarojen niukkuutta ja liian myöhään esiin tulevia poikkeavia käsityksiä tilaajan ja tekijän välillä. Huomattava määrä aloitettuja töitä on näistä syistä jäänyt kesken. Sekä historioiden tilaajille että tuottajille on tarjolla ohjeita, neuvoja ja monia muita palveluja liiketaloudellisella pohjalla toimivassa Tilaushistoriakeskuksessa. Alkaville tilaushistorioiden kirjoittajille suosittelen kokemuksen hankkimista vaikkapa jonkin tutkimusryhmän jäsenenä ennen itsenäisiin töihin ryhtymistä.

Kirjallisuutta

- Halonen, T. 2008. Maasta ja puusta pidemmälle. Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan historia. I osa: Hyödyn aikakaudesta vuoteen 1945. Helsingin yliopisto, maatalous-metsätieteellinen tiedekunta. 569 s.
- Laitakari, E. 1959. Suomen Metsätieteellisen Seuran ensimmäinen puolivuosisata. Acta Forestalia Fennica 70. 40 s.

■ MMT Tapani Tasanen, tutkijayliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Metsähistorian Seuran hallituksen jäsen. Sähköposti tapani.tasanen@seamk.fi